

Alþingi
Erindi nr. P 138/955
komudagur 5.5.2010

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
félags- og tryggingamálanefnd

Reykjavík 4. maí 2010

Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

1004017SA
Málalykill: 150

Efni: Umsögn um frv. til laga um greiðsluáðlögun einstakl. - 560. mál

Frumvarpið barst Sambandi íslenskra sveitarfélaga til umsagnar, með tölvupósti nefndasviðs Alþingis þann 21. apríl sl. Áður hafði sambandið fengið frv. sent með bréfi félags- og tryggingamálaráðuneytisins dags. 16. apríl sl.

Markmið frumvarpsins er að gera einstaklingum í greiðsluvanda kleift að ná tökum á fjármálum sínum og byrja upp á nýtt, eins og segir í skýringum með því. Frumvarpið er lagt fram samhliða tveimur öðrum frumvörpum sem varða annars vegar umboðsmann skuldara (562. mál) og um breytingu á lögum um tímabundna greiðsluáðlögun fasteignaveðkrafna á íbúðarhúsnæði (561. mál).

Almennt um frumvörpin

Sambandið tekur undir nauðsyn þess að grípa til heildstæðra aðgerða til þess að varna því samfélagslega tjóni, sem gæti hlotist af fjöldagjaldprotum einstaklinga og fjölskyldna. Framkomin frumvörp eru að flestu leyti eðlileg viðbrögð við þeirri stöðu sem uppi er og styður sambandið að meginefni þeirra verði að lögum, með þeim athugasemdum sem fylgja hér á eftir sbr. og umsögn um frumvarp til laga um umboðsmann skuldara.

Um meðlagskröfur

Sambandið gerir alvarlega athugasemd við þá ráðagerð sem fram kemur í c-lið 2. mgr. 24. gr. frv. að uppsöfnuð skuld við hið opinbera vegna meðlags skuli falla undir greiðsluáðlögun og sæta niðurfærslu eða niðurfellingu skv. meginreglum laganna. Hér er gerð tillaga sem augljóslega mun hafa veruleg fjárhagsleg áhrif. Gerir sambandið kröfu til þess að þessi áhrif verði greind og metin gagnvart sveitarfélögunum áður en tillagan hlýtur afgreiðslu af hálfu þingsins.

Hafa ber í huga að samkvæmt upplýsingum Innheimtustofnunar sveitarfélaga nam heildarskuld meðlagsskuldara í erfiðleikum, tæplega 10,4 milljörðum króna í lok árs 2009. Er viðbúið að stofnunin muni þurfa að afskrifa umtalsverðan hluta þessara skulda, jafnvel svo milljörðum skiptir, verði greiðsluáðlögunarferlið framkvæmt eins og lagt er upp með að frumvarpinu óbreyttu.

Framlögðu frumvarpi fylgir engin greining á þeim kostnaði sem afskriftir munu valda Innheimtustofnun sveitarfélaga og hvernig fjárþörf stofnunarinnar

verður mætt. Þá er ekki vitað til þess að slík vinna fari nú fram enda þótt fram komi í umsögn fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytis með frumvarpinu að unnið sé að samantekt gagna og frekari greiningu fjárhagslegra áhrifa frumvarpsins á ríkissjóð og fjármálastofnanir í hans eigu.

Að mati sambandsins er það algerlega óásættanlegt að frumvörp af þessum toga séu unnin af hálfu ríkisstjórnar og síðan lögð fram á Alþingi án þess að kostnaðaráhrif gagnvart sveitarfélögum hafi verið metin í samræmi við samkomulag dags. 30. desember 2005. Í þessu efni verða sveitarfélögin að sitja við sama borð og ríkisaðilar. Augljóst er hins vegar af frumvarpinu að þess hefur ekki verið gætt. Þannig hafa áhrif greiðsluaðlögunarferlis á Lánasjóð íslenskra námsmanna greinilega verið metin og það leitt til þess að skuldir vegna námslána eigi ekki að falla undir greiðsluaðlögun. Mörg sömu sjónarmið eiga við um námslán og meðlagsskuldir og verður að ætla að þegar af þeirri ástæðu eigi að koma sterklega til greina að undanskilja uppsafnaða meðlagsskuld frá greiðsluaðlögun.

Á það skal einnig bent, að Innheimtustofnun sveitarfélaga beitir, samkvæmt gildandi lögum, þeim félagslegu sjónarmiðum sem frumvarpið gerir ráð fyrir að umboðsmaður skuldara skuli leggja til grundvallar ákvörðunum sínum. Hér er þá komin upp sú staða að tvö stjórnvöld, annað innan ríkisgeirans en hitt á sveitarstjórnarstigi, taki fullkomlega hliðstæðar ákvarðanir um réttindi og skyldur einstaklinga (þ.e. stjórnvaldsákvarðanir) án þess að samhæft sé eða tryggt að ákvarðanir séu teknar á sama grundvelli. Þessi háttur á lagasetningu er mjög varhugarverður og kallar á að málin verði skoðuð ítarlega út frá réttaröryggissjónarmiðum, áður en umboðsmanni skuldara verða fengnar valdheimildir til þess að taka ákvarðanir um afdrif meðlagsskulda.

Önnur atriði

Hvað önnur atriði varðar er bent á það skilyrði sem fram kemur í 3. mgr. 2. gr. frv. Þar segir að lögin taki ekki til skuldara sem hefur borið ótakmarkaða ábyrgð á atvinnustarfssemi undangengin þrjú ár hvort sem hann hefur lagt stund á hana einn eða í félagi við aðra, nema að skuldir sem stafa frá atvinnurekstrinum séu aðeins lítil hluti heildarskulda hans. Samkvæmt athugasemdum með frv. skal það vera í höndum umboðsmanns skuldara að meta hvert tilvik fyrir sig með tilliti til þess hversu mikill hluti skulda einstaklingsins megi stafa frá atvinnurekstrinum.

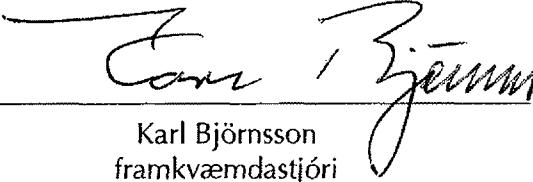
Spyrja má hvort heppilegt sé að löggjafinn eftirláti hinni nýju stofnun, umboðsmanni skuldara, svo mikið svigrúm til þess að ákveða gildissvið laganna. Flest lagasjónarmið virðast mæla með því að kveðið sé á um tiltekin viðmið í þessu efni, t.d. að skuldir sem stafa frá atvinnurekstrinum megi ekki vera meira en 10% af heildarskuldum. Væru þá sett eðlileg mörk við því að ríkið endurskoði, á grundvelli félagslegra sjónarmiða, efndir samninga sem gerðir eru á viðskiptalegum forsendum.

Í 4. mgr. 24. gr. frv. kemur fram að sá hluti skulda sem felldur er niður samkvæmt greiðsluaðlögun myndi ekki skattstofn og skerði ekki rétt skuldara til hvers konar greiðsna eða aðstoðar frá ríki eða sveitarfélögum. Af hálfu

sambandsins er ekki gerð athugasemd við þetta ákvæði sem mun vera í samræmi við það hvernig sveitarfélög framkvæma reglur um fjárhagsaðstoð til einstaklinga.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri

Afrit:
Innheimtustofnun sveitarfélaga, Jón Ingvar Pálsson forstjóri